

Struktura wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2023 roku

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2023

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracował: Andrzej Czajkowski

Akceptowała: Hanna Zalewska Dyrektor Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych
ul. Szamocka 3,5
01-748 Warszawa

I. Emerytury i renty wypłacane przez ZUS

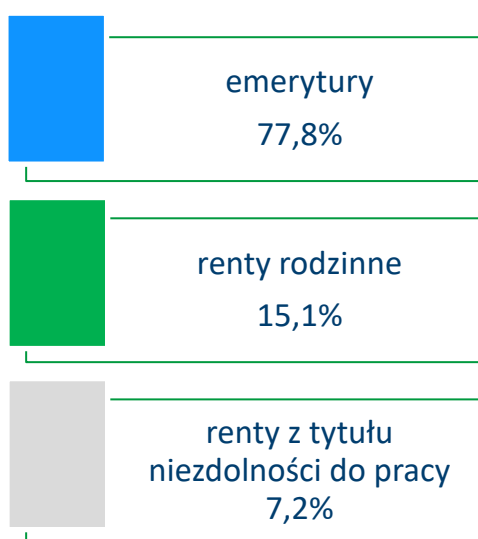
A. Waloryzacja

W marcu 2023 r. emerytury i renty w ZUS pobierało 7 890,4 tys. świadczeniobiorców. Najwyższy odsetek świadczeniobiorców, tj. 77,8% stanowiły osoby pobierające emeryturę. Rentę z tytułu niezdolności do pracy pobierało 7,2%, a rentę rodzinną 15,1% świadczeniobiorców.

Tabela 1. Liczba świadczeniobiorców pobierających emerytury i renty – marzec 2023 r.

Wyszczególnienie	emeryci i renciści w tys.
OGÓŁEM	7 890,4
Emerytury	6 136,6
Renty z tytułu niezdolności do pracy	565,8
Renty rodzinne	1 187,9

Rys. 1. Struktura liczby świadczeniobiorców pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w podziale na rodzaje pobieranych świadczeń

Uwaga: ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

Waloryzacja/podwyższenie świadczeń od dnia 1 marca 2023 r. została przeprowadzona na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, z późn. zm.) – tzw. ustawa emerytalna oraz ustawy z dnia 27 października 2022 o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2461) – tzw. ustawa zmieniająca.

Waloryzacja od dnia 1 marca 2023 r. polegała na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2023 roku wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 114,8%. (M.P. 2023, poz. 185), przy czym kwota waloryzacji nie mogła być niższa niż gwarantowana kwota waloryzacji wynosząca 250,00 zł.

Zgodnie z ustawą zmieniającą, od dnia 1 marca 2023 roku zostały podwyższone kwoty najniższych emerytur i rent:

- emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renta rodzinna o 250,00 zł, z 1 338,44 zł do 1 588,44 zł,
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy o 187,50 zł, z 1 003,83 zł do 1 191,33 zł.

Kwoty najniższych rent przysługujących na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stanowią 120% kwot świadczeń najniższych, o których mowa wyżej i wzrosły:

- renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową oraz renta rodzinna wypadkowa o 300,00 zł, z 1 606,13 zł do 1 906,13 zł,
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową o 225,00 zł, z 1 204,60 zł do 1 429,60 zł.

Po waloryzacji emerytury i renty w ustawowej najniższej wysokości otrzymuje 441,1 tys. osób (bez osób pobierających emerytury i renty na mocy umów międzynarodowych oraz bez emerytur i rent osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego).

W porównaniu z marcem 2022 r. liczba osób pobierających świadczenia w wysokości najniższej spadła o 5,1%. W przypadku osób pobierających emerytury w wysokości najniższej wystąpił spadek o 7,1%, pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy o 7,7%, a w przypadku rent rodzinnych odnotowano wzrost o 2,0%.

Tabela 2. Liczba świadczeń wypłacanych przez ZUS w najniższej ustawowej wysokości po waloryzacji w marcu 2023 r.

<i>Rodzaj świadczenia</i>	<i>liczba w tys.</i>
OGÓŁEM	441,1^{*)}
Emerytura	180,1
Renta z tytułu niezdolności do pracy	147,4
Renta rodzinna	113,6

^{*)} bez osób pobierających emeryturę i renty na mocy umów międzynarodowych oraz bez emerytur i rent osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego.

W wyniku waloryzacji emerytury i renty (łącznie z dodatkami pielęgnacyjnymi i dla sierot zupełnych) wypłacane przez ZUS wzrosły średnio miesięcznie o 429,45 zł na osobę, z tego:

- emerytury o 446,01 zł,
- renty z tytułu niezdolności do pracy o 338,76 zł,
- renty rodzinne o 388,85 zł.

B. Struktury wysokości świadczeń

Badanie i analizę rozkładu wysokości świadczeń pobieranych przez emerytów i rencistów przeprowadzono przyjmując poniższe założenia:

- nie objęto badaniem osób pobierających świadczenia na mocy umów międzynarodowych, osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego, osób pobierających emeryturę pomostową i nauczycielskie świadczenia kompensacyjne.
- struktury osób pobierających emeryturę pomostową i nauczycielskie świadczenia kompensacyjne zaprezentowano oddzielnie.
- wysokość świadczenia to kwota emerytury/renty należna przed potrąceniami i zmniejszeniami z dodatkami pielęgnacyjnymi i z dodatkiem dla sierot zupełnych.
- wysokości emerytur wykazywane są łącznie z okresowymi emeryturami kapitałowymi finansowanymi z FUS.
- w przypadku zbiegu uprawnień do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy oraz wypłacania 1,5 świadczenia (np. pełnej renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem i połowy emerytury), świadczeniobiorca występuje w badaniu tylko raz jako rencista, natomiast pod uwagę brana jest łączna kwota świadczeń.

Waloryzacja/podwyższenie na poziomie 114,8%, nie mniej niż kwota wynosząca 250,00 zł. wpłynęła na rozkład wysokości emerytur i rent powodując zmiany w strukturze.

▪ **wysokość emerytur**

W przypadku emerytur znacząco wzrosła liczba osób pobierających emeryturę w wysokości powyżej 7 000,00 zł. W marcu 2022 r. wynosiła ona 108,0 tys. a w marcu br. wyniosła 258,8 tys. zatem w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 150,8 tys. czyli o 139,6%. Emerytury w wysokości ponad 10 000,00 zł pobierało 36,9 tys. osób, w tym 1 008 świadczeniobiorców, którzy pobierali emeryturę w wysokości ponad 15 000,00 zł. Największy odsetek emerytur – 13,8% – to emerytury w przedziale wysokości od 2 200,01 zł do 2 600,00 zł.

Analizując wysokość emerytur nie można pominąć kwestii emerytur niższych niż najniższe gwarantowane - są to przede wszystkim emerytury z nowego systemu. Ich liczba rośnie systematycznie - w marcu 2022 r. było to 341,3 tys. a w marcu 2023 r. już 368,5 tys. (wzrost o 8,0%). Rozpatrując wysokość tych emerytur (bez dodatków pielęgnacyjnych) zauważamy, że w marcu 2023 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku 2022, nastąpił spadek o 10,7% liczby osób pobierających emeryturę w wysokości do 500,00 zł. Są to osoby, których kapitał emerytalny w momencie przejścia na emeryturę był bardzo niski. W marcu 2022 r. liczba tych osób wynosiła 28,4 tys. a w marcu 2023 r. 25,3 tys. W 2022 r. w liczbie tej 5,5 tys. osób pobierało emerytury w wysokości do 100,00 zł., w 2023 r. takich osób było 6,1 tys., ich liczba wzrosła zatem o 10,4%.

▪ **wysokość emerytur a płeć**

Analizując liczbę osób pobierających emeryturę według płci zauważamy, że w populacji kobiet 42,5% z nich pobiera świadczenia w wysokości do 2 400,00 zł, w przedziale wysokości 2 400,01 – 2 600,00 zł odsetek ten wyniósł 9,0%, w kolejnych dwóch przedziałach od 2 600,01 zł do 2 800,00 zł i od 2 800,01 do 3 000,00 zł odsetek maleje odpowiednio do 7,8% i do 6,4%. Emeryturę w wysokości powyżej 3 000,00 zł pobiera 34,5% populacji kobiet. W porównaniu z analogicznym okresem 2022 roku liczba kobiet pobierających emeryturę w wysokości powyżej 5 000,00 zł wzrosła o 160,6 tys., tj. ponad 2,3 raza. Emeryturę w przedziale wysokości od 5 000,00 zł do 6 500,00 zł pobierało 5,1% populacji (tj. 188,2 tys. kobiet), emerytury powyżej 6 500,00 zł - 2,5% (tj. 89,2 tys.) populacji kobiet.

W rozkładzie wysokości emerytur w populacji mężczyzn tendencja jest odwrócona. To w przedziałach wysokości do 3 000,00 zł odsetek mężczyzn pobierających emerytury jest niższy niż w populacji kobiet. Od przedziału wysokości pomiędzy 3 000,01 zł a 3 200,00 zł i w każdym kolejnym przedziale, odsetek mężczyzn pobierających emeryturę jest wyższy niż w populacji kobiet. W przedziale wysokości pomiędzy 4000,01 zł a 4500,00 zł odsetek ten jest najwyższy i wynosi 10,7%. Emeryturę w wysokości powyżej 3 000,00 zł pobiera 73,6% populacji mężczyzn.

Odsetek mężczyzn pobierających emerytury w wysokości powyżej 5 000,00 zł stanowi 26,7% tej populacji, natomiast odsetek kobiet wynosi tylko 7,6%. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego populacja mężczyzn pobierających emeryturę w tej wysokości wzrosła o 274,9 tys., co stanowi ponad 1,7 raza większy wzrost niż w populacji kobiet. Mężczyźni pobierający emeryturę w wysokości w przedziale od 5 000,01 do 6 500,00 zł stanowili 15,7%, zaś pobierający emeryturę w wysokości powyżej 6 500,00 zł – 11,0% (tj. 267,1 tys. mężczyzn emerytów).

▪ **wysokość rent z tytułu niezdolności do pracy**

W przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy, wypłacanych po waloryzacji w marcu 2023 r. 51,9% rent mieściło się w przedziale wysokości od 1 000,01 zł do 2 000,00 zł. Największy wpływ na tak wysoki odsetek miały renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy pobierane w wysokości najniższej równej 1 191,33 zł oraz renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości najniższej równej 1 588,44 zł

W przedziale wysokości od 1 800,01 zł do 2 000,00 zł mieści się 12,0% rent. Na taki odsetek wpływają m.in. renty wypadkowe z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości najniższej równej 1 906,13 zł.

W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o 55,6% wzrosła liczba rent w wysokości powyżej 5 000,00 zł. W 77,3% były to renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, w 17,6% z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i w 5,1% z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Renty mieszczące się w przedziale wysokości od 5 000,01 zł do 7 000,00 zł pobierało 34,3 tys. rencistów, a w wysokości powyżej 7 000,00 zł – 16,7 tys. świadczeniobiorców. Spośród nich 82,4% stanowiły osoby pobierające renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

▪ **wysokość rent z tytułu niezdolności do pracy a płeć**

O ile wśród pobierających emerytury dominują kobiety stanowiąc 60,4% tej populacji, to w przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy przeważają mężczyźni stanowiąc 66,4% populacji rencistów.

Najwyższy odsetek kobiet, tj. 17,1% pobiera renty w wysokości od 1 400,01 zł do 1 600,00 zł, w przypadku mężczyzn odsetek ten wynosi 14,3%. Należy również zauważyć, że znacznie wyższy odsetek mężczyzn, tj. 10,4% pobiera renty w wysokości powyżej 5 000,00 zł, podczas gdy odsetek kobiet to tylko 6,0%. Wśród tych rent przeważają górnicze renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe. W 76,3% to renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, w 18,1% z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz w 5,6% z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Renty w wysokości powyżej 7 000,00 zł pobiera 3,9% (tj. 14,8 tys.) mężczyzn i 1,0% (tj. 1,9 tys.) kobiet.

▪ **wysokość rent rodzinnych**

W porównaniu z analogicznym okresem roku 2022 liczba rent rodzinnych wypłacanych w wysokości od 1 330,01 zł do 1 600,00 zł zmalała o 96,0 tys., tj. o 56,9%. Tak duży spadek w tym przedziale liczby rent rodzinnych wynika z podwyższenia wysokości najniższych rent rodzinnych z 1 338,44 zł do 1 588,44 zł, co licząc łącznie z dodatkami pielęgnacyjnymi, spowodowało „zmianę” na wyższe przedziały wysokości.

Renty rodzinne w wysokości powyżej 5 000,00 zł pobierało 66,2 tys. świadczeniobiorców. Stanowili oni 5,5% populacji pobierających rentę rodzinną. W liczbie tej 7,6 tys. świadczeniobiorców pobierało rentę rodzinną w wysokości powyżej 7 000,00 zł.

▪ **wysokość rent rodzinnych a płeć**

Wśród pobierających renty rodzinne zdecydowanie przeważają kobiety stanowiąc 90,8% populacji pobierających renty rodzinne. Na ogół wyższe przeciętne wynagrodzenia osiągane przez mężczyzn sprawiają, iż dla wielu kobiet renta rodzinna po zmarłym małżonku jest korzystniejsza od „własnego” świadczenia, tj. emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy. Najwyższy odsetek w populacji kobiet - 10,0% pobiera rentę rodzinną w wysokości od 2 600,01 zł do 2 800,00 zł. W populacji mężczyzn największy odsetek - 20,4% pobiera rentę rodzinną w przedziale od 1 400,01 zł do 1 600,00 zł. Są to głównie renty rodzinne w wysokości najniższej równej 1 588,44 zł.

Tabela 3. Struktura emerytów i rencistów, którym emerytury i renty wypłaca ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

a) struktura pionowa

Wysokość świadczenia w zł	Ogółem	Emerytury	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty rodzinne
	w odsetkach			
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
do 500,00	0,3	0,4	-	-
500,01 – 700,00	0,4	0,5	-	-
700,01 – 900,00	0,8	1,0	-	-
900,01 – 1000,00	0,5	0,6	-	-
1000,01 – 1200,00	2,1	1,7	11,0	-
1200,01 – 1400,00	1,7	1,6	6,7	-
1400,01 – 1600,00	3,8	2,3	15,2	6,1
1600,01 – 1800,00	3,6	3,3	7,0	3,6
1800,01 – 2000,00	6,9	6,2	12,0	8,2
2000,01 – 2200,00	6,4	6,1	5,7	8,3
2200,01 – 2400,00	7,0	6,8	4,7	8,9
2400,01 – 2600,00	7,1	7,0	3,6	9,7
2600,01 – 2800,00	6,8	6,6	3,5	9,7
2800,01 – 3000,00	6,0	6,0	2,7	7,7
3000,01 – 3200,00	5,4	5,5	2,4	6,4
3200,01 – 3400,00	4,8	5,0	2,2	5,3
3400,01 – 3600,00	4,2	4,5	2,1	4,2
3600,01 – 3800,00	3,7	4,0	2,2	3,5
3800,01 – 4000,00	3,3	3,5	2,0	2,9
4000,01 – 4500,00	6,7	7,1	4,4	5,8
4500,01 – 5000,00	5,0	5,3	3,5	4,3
5000,01 – 5500,00	3,7	4,0	2,4	2,6
5500,01 – 6000,00	2,7	3,0	1,6	1,3
6000,01 – 6500,00	1,9	2,2	1,1	0,7
6500,01 – 7000,00	1,4	1,6	0,9	0,3
7000,01 i więcej	3,6	4,2	3,0	0,6

Tabela 4. Struktura emerytów i rencistów, którym emerytury i renty wypłaca ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

b) struktura pozioma

Wysokość świadczenia w zł	Ogółem	Emerytury	Renty z tytułu niezdolności do pracy	Renty rodzinne
	w odsetkach			
OGÓŁEM	100,0	77,8	7,2	15,1
do 500,00	100,0	100,0	-	-
500,01 – 700,00	100,0	100,0	-	-
700,01 – 900,00	100,0	100,0	-	-
900,01 – 1000,00	100,0	100,0	-	-
1000,01 – 1200,00	100,0	63,2	36,8	-
1200,01 – 1400,00	100,0	71,8	28,2	-
1400,01 – 1600,00	100,0	47,1	28,7	24,2
1600,01 – 1800,00	100,0	70,8	14,1	15,1
1800,01 – 2000,00	100,0	69,6	12,5	17,9
2000,01 – 2200,00	100,0	74,0	6,4	19,6
2200,01 – 2400,00	100,0	76,1	4,8	19,1
2400,01 – 2600,00	100,0	76,0	3,6	20,4
2600,01 – 2800,00	100,0	74,9	3,7	21,4
2800,01 – 3000,00	100,0	77,6	3,2	19,2
3000,01 – 3200,00	100,0	78,9	3,2	17,8
3200,01 – 3400,00	100,0	80,2	3,3	16,5
3400,01 – 3600,00	100,0	81,5	3,5	15,0
3600,01 – 3800,00	100,0	82,0	4,1	13,9
3800,01 – 4000,00	100,0	82,5	4,4	13,1
4000,01 – 4500,00	100,0	82,4	4,7	12,9
4500,01 – 5000,00	100,0	82,2	5,0	12,8
5000,01 – 5500,00	100,0	84,7	4,7	10,6
5500,01 – 6000,00	100,0	88,3	4,3	7,4
6000,01 – 6500,00	100,0	90,5	4,3	5,2
6500,01 – 7000,00	100,0	91,3	4,9	3,8
7000,01 i więcej	100,0	91,4	5,9	2,7

Tabela 5. Struktura rencistów, którym renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaca ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

a) struktura pionowa

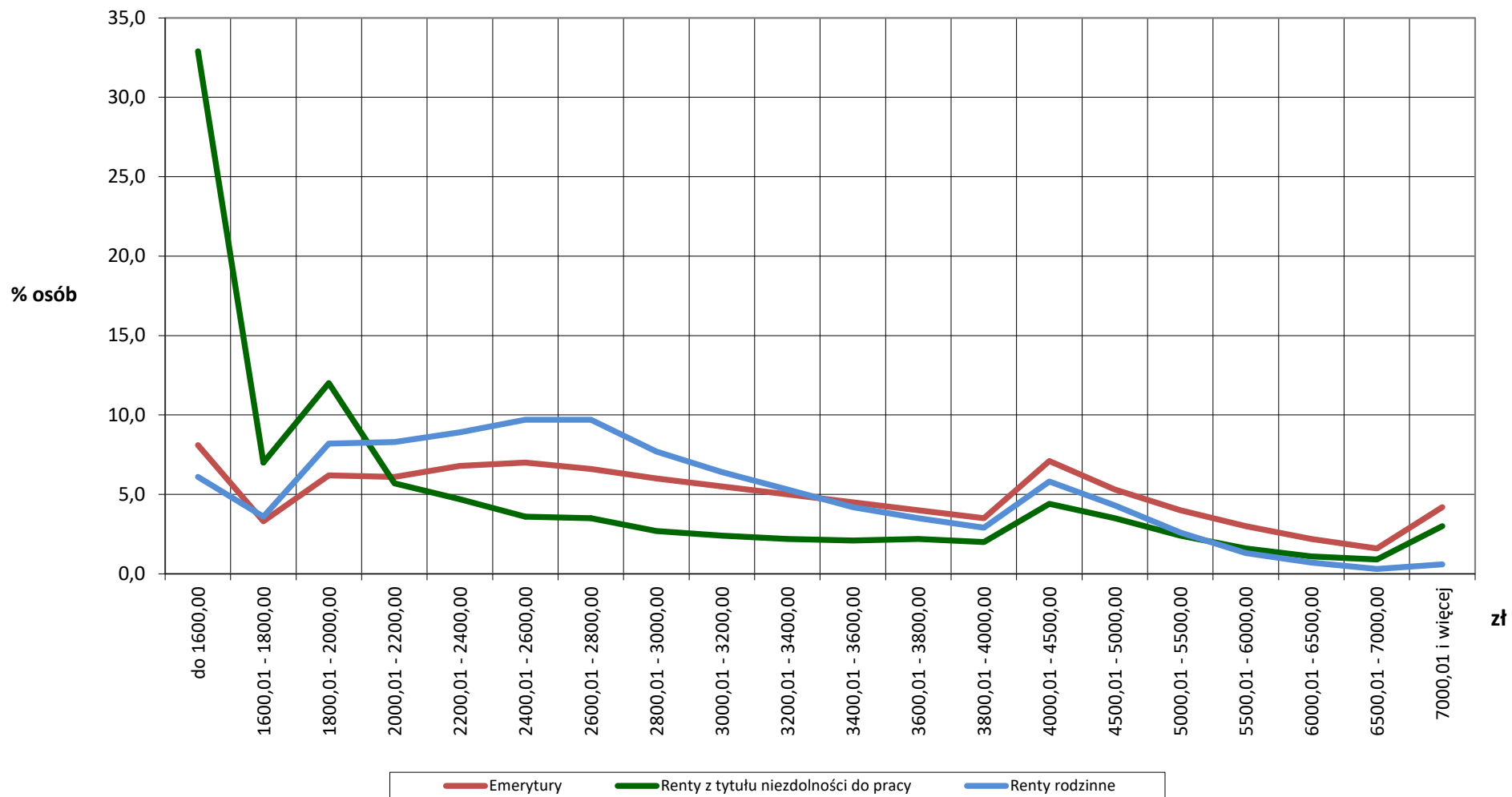
Wysokość świadczenia w zł	Renty z tytułu niezdolności do pracy ogółem	z tego z tytułu:		
		całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitej niezdolności do pracy	częściowej niezdolności do pracy
w odsetkach				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
do 1200,00	11,0	-	-	16,8
1200,01 – 1400,00	6,7	-	-	10,2
1400,01 – 1600,00	15,2	-	33,8	11,2
1600,01 – 1800,00	7,0	-	9,1	7,5
1800,01 – 2000,00	12,0	53,8	9,2	6,0
2000,01 – 2200,00	5,7	9,3	6,2	5,0
2200,01 – 2400,00	4,7	8,0	5,3	3,8
2400,01 – 2600,00	3,6	4,2	4,3	3,2
2600,01 – 2800,00	3,5	3,2	4,3	3,3
2800,01 – 3000,00	2,7	2,8	3,1	2,6
3000,01 – 3200,00	2,4	2,9	2,7	2,2
3200,01 – 3400,00	2,2	2,1	2,4	2,1
3400,01 – 3600,00	2,1	1,6	2,3	2,0
3600,01 – 3800,00	2,2	1,7	2,1	2,2
3800,01 – 4000,00	2,0	1,5	1,6	2,3
4000,01 – 4500,00	4,4	2,5	3,1	5,2
4500,01 – 5000,00	3,5	2,0	3,5	3,8
5000,01 – 5500,00	2,4	1,4	2,3	2,6
5500,01 – 6000,00	1,6	0,9	1,3	1,8
6000,01 – 6500,00	1,1	0,6	0,8	1,3
6500,01 – 7000,00	0,9	0,4	0,6	1,1
7000,01 i więcej	3,0	0,9	1,8	3,7

Tabela 6. Struktura rencistów, którym renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaca ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

b) struktura pozioma

Wysokość świadczenia w zł	Renty z tytułu niezdolności do pracy ogółem	z tego z tytułu:		
		całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowitej niezdolności do pracy	częściowej niezdolności do pracy
	w odsetkach			
OGÓŁEM	100,0	11,1	23,3	65,6
do 1200,00	100,0	-	-	100,0
1200,01 – 1400,00	100,0	-	-	100,0
1400,01 – 1600,00	100,0	-	51,7	48,3
1600,01 – 1800,00	100,0	-	30,2	69,8
1800,01 – 2000,00	100,0	49,8	17,7	32,5
2000,01 – 2200,00	100,0	18,1	25,3	56,6
2200,01 – 2400,00	100,0	19,2	26,7	54,1
2400,01 – 2600,00	100,0	13,2	28,2	58,6
2600,01 – 2800,00	100,0	10,1	28,6	61,3
2800,01 – 3000,00	100,0	11,5	26,7	61,8
3000,01 – 3200,00	100,0	13,4	26,0	60,6
3200,01 – 3400,00	100,0	10,8	25,7	63,5
3400,01 – 3600,00	100,0	8,9	25,8	65,3
3600,01 – 3800,00	100,0	8,9	23,1	68,0
3800,01 – 4000,00	100,0	8,2	18,0	73,8
4000,01 – 4500,00	100,0	6,3	16,2	77,4
4500,01 – 5000,00	100,0	6,4	23,4	70,3
5000,01 – 5500,00	100,0	6,3	22,4	71,3
5500,01 – 6000,00	100,0	6,0	19,2	74,8
6000,01 – 6500,00	100,0	5,8	17,0	77,2
6500,01 – 7000,00	100,0	4,9	14,3	80,8
7000,01 i więcej	100,0	3,5	14,1	82,4

Rys. 2 Struktura emerytów i rencistów, którym emerytury i renty wypłaca ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

Tabela 7. Struktura emerytów i rencistów^{*)}, którym emerytury i renty wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2023 r.

a) struktura pionowa

Wysokość świadczenia w zł	Ogółem		Emerytury		Renty z tytułu niezdolności do pracy		Renty rodzinne	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach							
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
do 500,00	0,3	0,3	0,4	0,4	-	-	-	-
500,01 – 700,00	0,3	0,4	0,4	0,6	-	-	-	-
700,01 – 900,00	0,4	1,0	0,5	1,4	-	-	-	-
900,01 – 1000,00	0,2	0,7	0,3	0,9	-	-	-	-
1000,01 – 1200,00	1,7	2,4	0,6	2,5	9,2	14,6	-	-
1200,01 – 1400,00	1,4	1,9	0,7	2,2	6,3	7,3	-	-
1400,01 – 1600,00	3,2	4,1	0,7	3,3	14,3	17,1	20,4	4,7
1600,01 – 1800,00	2,2	4,4	1,1	4,6	7,3	6,5	9,1	3,0
1800,01 – 2000,00	3,9	8,7	2,3	8,8	11,8	12,5	12,8	7,7
2000,01 – 2200,00	3,2	8,3	2,4	8,5	6,3	4,5	10,7	8,1
2200,01 – 2400,00	3,5	9,0	3,1	9,3	5,3	3,4	7,5	9,0
2400,01 – 2600,00	4,1	8,9	3,9	9,0	4,1	2,5	8,3	9,8
2600,01 – 2800,00	4,7	8,0	4,7	7,8	4,2	2,3	6,2	10,0
2800,01 – 3000,00	5,0	6,6	5,4	6,4	2,9	2,3	4,6	8,0
3000,01 – 3200,00	5,3	5,4	5,8	5,3	2,6	2,0	3,6	6,7
3200,01 – 3400,00	5,3	4,5	5,9	4,4	2,2	2,1	3,2	5,5
3400,01 – 3600,00	5,1	3,7	5,7	3,6	2,0	2,1	2,4	4,4
3600,01 – 3800,00	4,8	3,1	5,4	3,0	1,9	2,7	2,0	3,6
3800,01 – 4000,00	4,4	2,6	5,0	2,5	1,8	2,5	1,6	3,0
4000,01 – 4500,00	9,5	5,1	10,7	4,8	4,0	5,3	3,0	6,0
4500,01 – 5000,00	7,5	3,6	8,4	3,3	3,1	4,2	1,9	4,5
5000,01 – 5500,00	5,9	2,5	6,6	2,4	2,4	2,4	1,2	2,8
5500,01 – 6000,00	4,6	1,6	5,2	1,6	1,7	1,3	0,7	1,4
6000,01 – 6500,00	3,4	1,0	3,9	1,1	1,3	0,8	0,4	0,7
6500,01 – 7000,00	2,5	0,7	2,9	0,8	1,1	0,5	0,2	0,4
7000,01 i więcej	7,3	1,4	8,1	1,7	3,9	1,0	0,3	0,7

^{*)} Struktura rencistów pobierających renty rodzinne została przedstawiona według płci najstarszego uprawnionego do renty rodzinnej

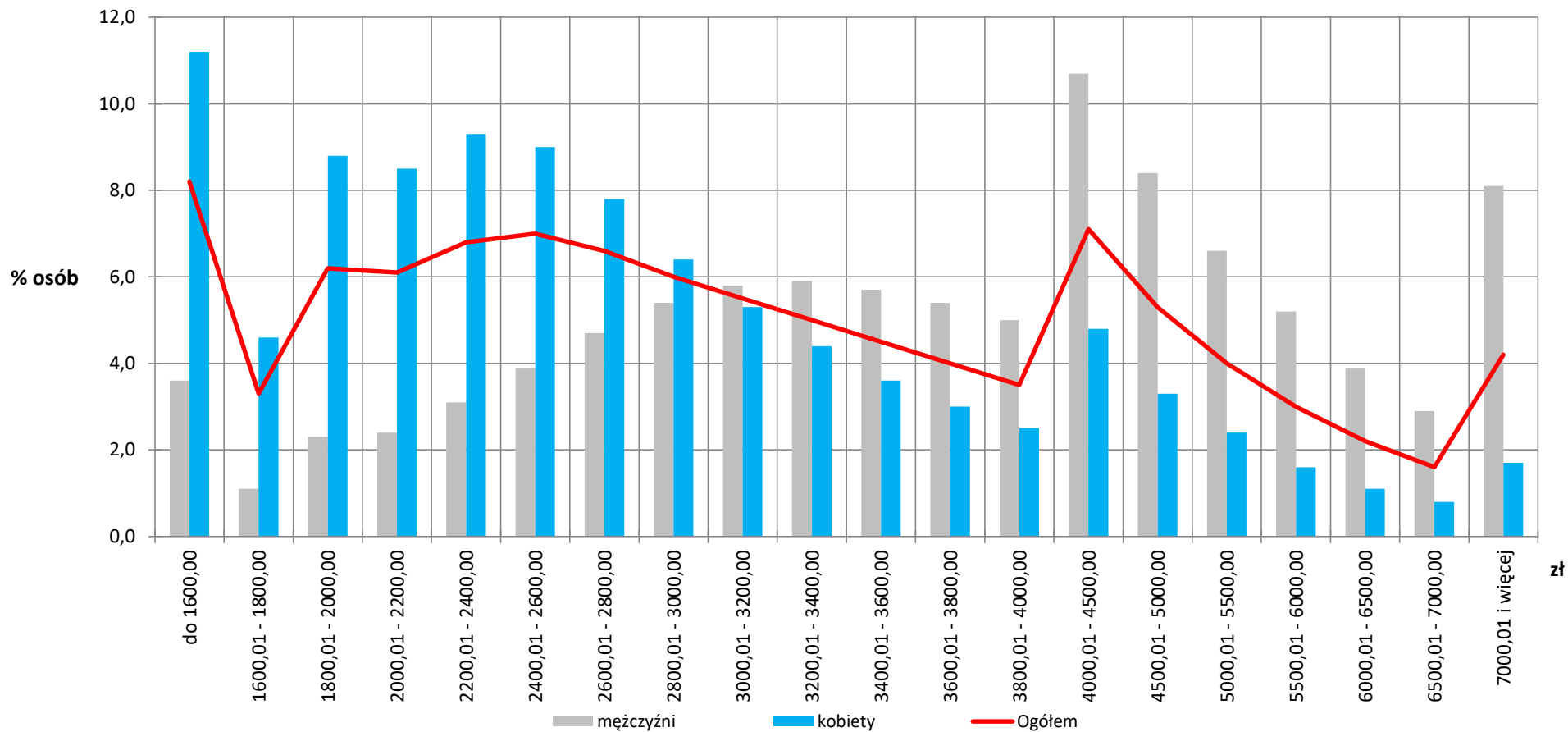
Tabela 8. Struktura emerytów i rencistów^{*)}, którym emerytury i renty wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2023 r.

b) struktura pozioma

Wysokość świadczenia w zł	Ogółem			Emerytury			Renty z tytułu niezdolności do pracy			Renty rodzinne		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach											
OGÓŁEM	100,0	36,9	63,1	100,0	39,6	60,4	100,0	66,4	33,6	100,0	9,2	90,8
do 500,00	100,0	39,7	60,3	100,0	39,7	60,3	-	-	-	-	-	-
500,01 – 700,00	100,0	32,5	67,5	100,0	32,5	67,5	-	-	-	-	-	-
700,01 – 900,00	100,0	19,1	80,9	100,0	19,1	80,9	-	-	-	-	-	-
900,01 – 1000,00	100,0	15,7	84,3	100,0	15,7	84,3	-	-	-	-	-	-
1000,01 – 1200,00	100,0	29,6	70,4	100,0	14,5	85,5	100,0	55,5	44,5	-	-	-
1200,01 – 1400,00	100,0	29,9	70,1	100,0	16,8	83,2	100,0	63,1	36,9	-	-	-
1400,01 – 1600,00	100,0	31,3	68,7	100,0	12,6	87,4	100,0	62,3	37,7	100,0	30,8	69,2
1600,01 – 1800,00	100,0	23,1	76,9	100,0	14,0	86,0	100,0	69,0	31,0	100,0	23,5	76,5
1800,01 – 2000,00	100,0	20,9	79,1	100,0	14,6	85,4	100,0	65,2	34,8	100,0	14,3	85,7
2000,01 – 2200,00	100,0	18,6	81,4	100,0	15,6	84,4	100,0	73,4	26,6	100,0	11,9	88,1
2200,01 – 2400,00	100,0	18,7	81,3	100,0	17,9	82,1	100,0	75,4	24,6	100,0	7,8	92,2
2400,01 – 2600,00	100,0	21,2	78,8	100,0	22,1	77,9	100,0	76,4	23,6	100,0	7,9	92,1
2600,01 – 2800,00	100,0	25,6	74,4	100,0	28,6	71,4	100,0	78,2	21,8	100,0	5,9	94,1
2800,01 – 3000,00	100,0	30,9	69,1	100,0	35,5	64,5	100,0	71,6	28,4	100,0	5,5	94,5
3000,01 – 3200,00	100,0	36,3	63,7	100,0	41,9	58,1	100,0	71,7	28,3	100,0	5,2	94,8
3200,01 – 3400,00	100,0	40,7	59,3	100,0	46,9	53,1	100,0	68,0	32,0	100,0	5,5	94,5
3400,01 – 3600,00	100,0	44,5	55,5	100,0	50,9	49,1	100,0	65,6	34,4	100,0	5,2	94,8
3600,01 – 3800,00	100,0	47,2	52,8	100,0	53,8	46,2	100,0	58,5	41,5	100,0	5,3	94,7
3800,01 – 4000,00	100,0	49,7	50,3	100,0	56,4	43,6	100,0	57,8	42,2	100,0	5,3	94,7
4000,01 – 4500,00	100,0	52,2	47,8	100,0	59,2	40,8	100,0	59,4	40,6	100,0	4,8	95,2
4500,01 – 5000,00	100,0	54,7	45,3	100,0	62,3	37,7	100,0	59,4	40,6	100,0	4,1	95,9
5000,01 – 5500,00	100,0	58,3	41,7	100,0	64,7	35,3	100,0	66,0	34,0	100,0	4,3	95,7
5500,01 – 6000,00	100,0	63,1	36,9	100,0	67,6	32,4	100,0	72,4	27,6	100,0	4,7	95,3
6000,01 – 6500,00	100,0	67,0	33,0	100,0	70,0	30,0	100,0	77,4	22,6	100,0	5,4	94,6
6500,01 – 7000,00	100,0	69,3	30,7	100,0	71,3	28,7	100,0	81,2	18,8	100,0	4,8	95,2
7000,01 i więcej	100,0	75,1	24,9	100,0	76,3	23,7	100,0	88,7	11,3	100,0	3,9	96,1

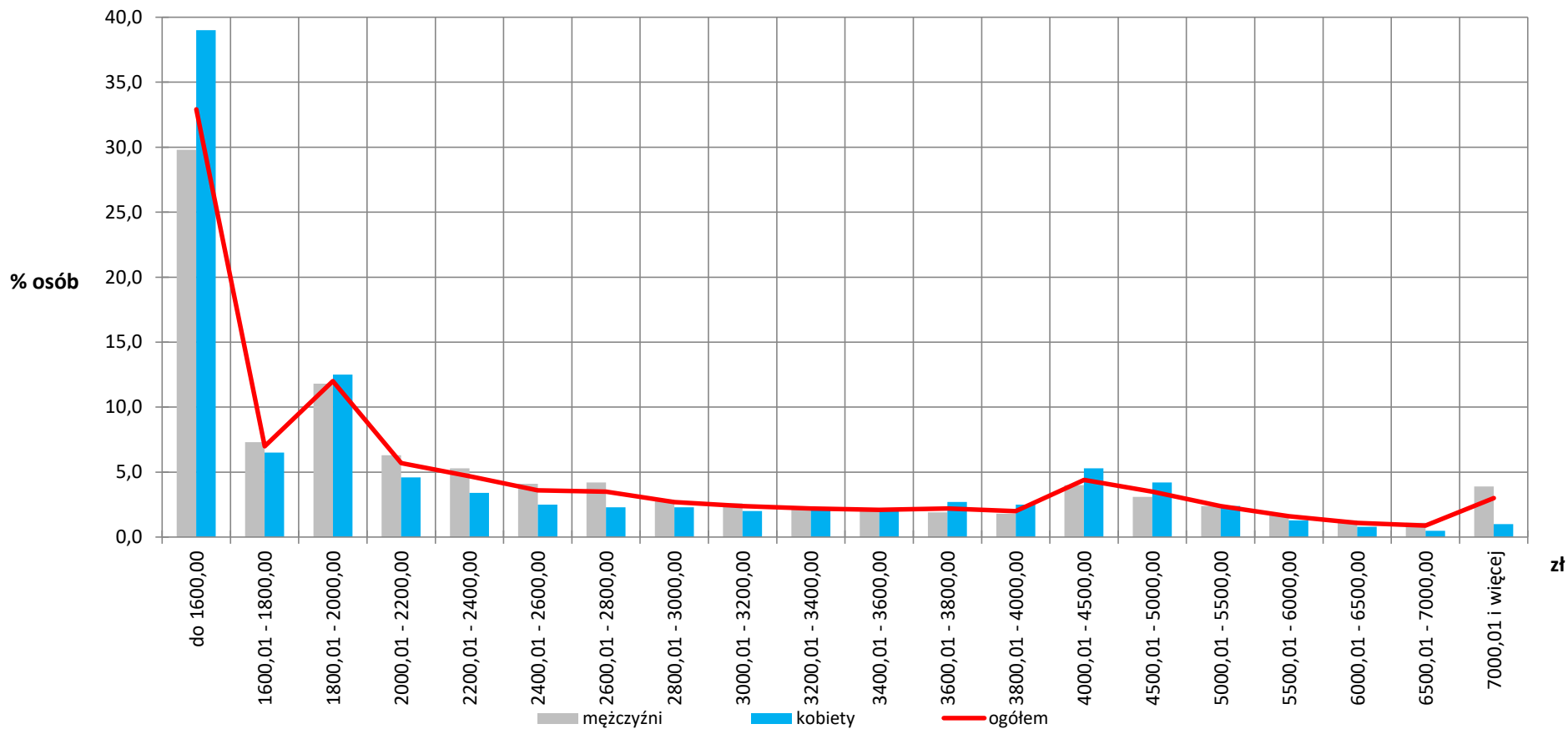
*) Struktura rencistów pobierających renty rodzinne została przedstawiona według płci najstarszego uprawnionego do renty rodzinnej

Rys. 3 Struktura emerytów, którym emerytura wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2023 r.

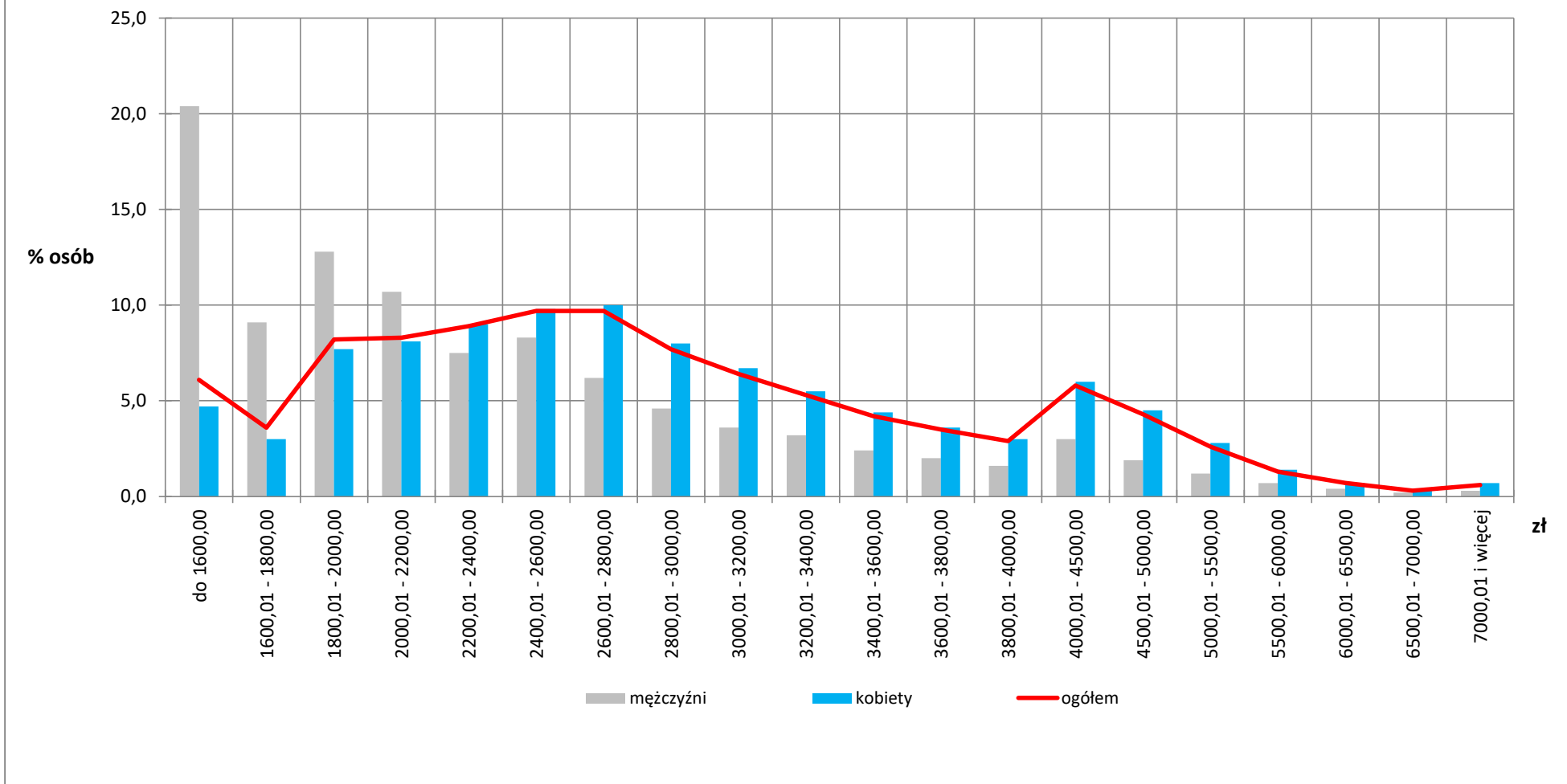

Rys. 4 Struktura rencistów, którym renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2023 r.

Rys. 5 Struktura rencistów, którym renty rodzinne wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2023 r.

II. Emerytury pomostowe i nauczycielskie świadczenia kompensacyjne

Waloryzacja emerytur pomostowych i nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, nie uwzględnionych w prezentowanej wcześniej strukturze wysokości świadczeń, podlegała takim samym zasadom, jak innych świadczeń, tj. polegała na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2023 r., wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 114,8%.

Od dnia 1 marca 2023 r. kwota najniższej emerytury pomostowej oraz kwota najniższego nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, analogicznie jak w latach poprzednich, jest równa kwocie najniższej emerytury i wynosi obecnie 1 588,44 zł.

Emerytury pomostowe czy też nauczycielskie świadczenia kompensacyjne są z punktu widzenia pracownika świadczeniami bardzo korzystnymi, umożliwiając, bowiem, przy spełnieniu koniecznych warunków, zakończenie pracy zawodowej znacznie wcześniej niż w przypadku przejścia na emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym.

Emerytura pomostowa przysługuje zarówno mężczyznom, jak i kobietom spełniającym warunki wiekowe oraz warunki dotyczące okresów składkowych, nieskładkowych oraz terminów i okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne są odpowiednikiem emerytur pomostowych dla nauczycieli. Aby otrzymać nauczycielskie świadczenie kompensacyjne ubezpieczony musi przepracować, jako nauczyciel, co najmniej 20 lat w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć.

W marcu 2023 roku emerytury pomostowe pobierało 39,9 tys. osób, w porównaniu z analogicznym okresem 2022 roku liczba ta wzrosła o 3,4%, nauczycielskie świadczenia kompensacyjne pobierało 13,2 tys. osób i w porównaniu z analogicznym okresem 2022 roku liczba ta zmalała o 3,1%.

Wśród pobierających emerytury pomostowe mężczyźni stanowili 90,2% populacji. Wynika to ze znacznie większej liczby mężczyzn zatrudnionych przy pracach ciężkich typu: prace przeładunkowe, górnictwo lub hutnictwo. Natomiast wśród pobierających nauczycielskie świadczenia kompensacyjne przeważały kobiety - 74,5% populacji, co wynika ze znacznie większej liczby kobiet pracujących w edukacji.

W strukturze wysokości emerytur pomostowych najwyższy odsetek – 17,3% stanowiły osoby pobierające świadczenia w przedziale wysokości od 3 500,01 zł do 4 000,00 zł.

W przypadku nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych najwyższy odsetek – 30,9% to osoby pobierające świadczenia w przedziale wysokości od 3 000,01 zł do 3 500,00 zł.

Porównując struktury wysokości pobieranych emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych zauważamy, że nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w wysokości powyżej 4 000,00 zł pobiera tylko 18,8% świadczeniobiorców, podczas gdy emerytury pomostowe w takiej wysokości pobiera 55,3% osób.

Tabela 9. Struktura emerytur pomostowych oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, wypłacanych przez ZUS według wysokości świadczeń w marcu 2023 r.

Wysokość świadczenia w zł	Emerytury pomostowe		Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne	
	w tys.	w odsetkach	w tys.	w odsetkach
OGÓŁEM	39,9	100,0	13,2	100,0
do 2000,00	0,3	0,7	0,1	0,8
2000,01 – 2500,00	1,3	3,3	0,7	5,1
2500,01 – 3000,00	3,4	8,5	2,6	19,5
3000,01 – 3500,00	5,9	14,9	4,1	30,9
3500,01 – 4000,00	6,9	17,3	3,3	24,8
4000,01 – 4500,00	6,1	15,3	1,5	11,2
4500,01 – 5000,00	5,0	12,4	0,6	4,7
5000,01 i więcej	11,0	27,6	0,4	2,9

Wpływ na rozkład struktury wysokości obu świadczeń ma poziom wynagrodzeń. W przypadku pracowników zatrudnionych przy ciężkich pracach fizycznych, wymagających odpowiedzialności i sprawności psychofizycznej wysokość wynagrodzeń jest wyższa niż w przypadku wysokości stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli zależnych od wzrostu wynagrodzeń przyjętego w budżecie.

III. Emerytury wyjątkowe dla osób, które ukończyły 100 lat.

Emerytura wyjątkowa dla osób, które ukończyły 100 lat jest świadczeniem honorowym przyznawanym w wysokości aktualnie obowiązującej kwoty bazowej.

Kwota bazowa jest ustalana corocznie i obowiązuje od dnia 1 marca każdego roku kalendarzowego do końca lutego następnego roku.

Emerytura wyjątkowa przysługuje z urzędu, automatycznie z chwilą ukończenia 100 lat w odniesieniu do osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe. Osoby, które nie pobierają żadnych świadczeń emerytalno-rentowych, aby otrzymać emeryturę wyjątkową muszą złożyć odpowiedni wniosek i dołączyć dokument potwierdzający datę urodzenia. Może to również zrobić członek rodziny w imieniu uprawnionego 100-latka.

Wysokość emerytury wyjątkowej z tytułu ukończenia 100 lat zależy od dokładnej daty ukończenia 100 lat przez świadczeniobiorcę. Od 1 marca 2023 roku wysokość emerytury wyjątkowej dla 100 latków wynosi 5 540,25 zł brutto (dlatego osoby, które ukończyły wiek 100 lat, np. w styczniu 2023 roku otrzymały emeryturę wyjątkową w wysokości 4 944,79 zł). Kwota przyznanej emerytury wyjątkowej nie podlega waloryzacji, czyli do końca życia świadczeniobiorcy jest wypłacana w tej samej wysokości.

W marcu 2023 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał emerytury wyjątkowe dla 2,85 tys. świadczeniobiorców, z tego dla 0,43 tys. – mężczyzn i 2,42 tys. - kobiet. Dla większości osób, które ukończyły 100 lat, emerytury wyjątkowe są drugim świadczeniem poza otrzymywaną wcześniej emeryturą, rentą z tytułu niezdolności do pracy lub rentą rodzinną, a niekiedy świadczeniem trzecim, gdy świadczeniobiorca otrzymywał emeryturę w zbiegu z rentą wypadkową.

W marcu 2023 roku – 0,08 tys. osób otrzymywało samoistne emerytury wyjątkowe, a 2,8 tys. emerytury wyjątkowe w zbiegu z innymi świadczeniami.

IV. Emerytury - kształtowanie się miar statystycznych

Do analizy rozkładu wysokości świadczeń przyjęto szczegółowy rozkład wysokości emerytur, bez dodatków pielęgnacyjnych, po waloryzacji w marcu 2023 r.

Poziom cechy, tj. wysokość emerytury, scharakteryzowano za pomocą:

- miary klasycznej - średniej arytmetycznej,
- miar pozycyjnych - mediany, dominanty oraz kwartyli,
- miary rozproszenia – odchylenia standardowego,
- współczynnika zmienności,
- kierunku asymetrii.

- Miary przeciętne zostały wyliczone na podstawie szeregu rozdzielczego przedziałowego (dla danych pogrupowanych), gdzie wartości cechy w każdej klasie szeregu statystycznego mieszczą się w określonym przedziale (przyjęto przedział o rozpiętości 100 zł). Przyjęto zatem umownie, że wartości cechy wewnątrz każdego przedziału są rozłożone równomiernie, a środek przedziału jest jednocześnie średnią wartością cech w przedziale.

Średnia arytmetyczna ($\bar{X}$) - wyrażająca przeciętny poziom badanej cechy, tzn. przeciętną wysokość emerytury wypłacanej przez ZUS w marcu 2023 roku - wyniosła 3 311,61 zł, dla populacji mężczyzn – 4 103,07 zł, zaś dla populacji kobiet - 2 792,86 zł.

- Analizując miary pozycyjne stwierdzono, że najczęściej występującą w badanym rozkładzie wysokości emerytur (czyli dominanta D), pobieraną przez największą liczbę świadczeniobiorców, tj. przez 211,5 tys. osób, była emerytura w wysokości 2 378,72 zł.

Dominującą wysokością emerytury w populacji mężczyzn było 3 129,54 zł pobierane przez 68,3 tys. mężczyzn. W populacji kobiet dominowała wysokość emerytury równa 2 246,00 zł pobierana przez 166,5 tys. kobiet. Analizę dominanty wykonano z pominięciem przedziału zawierającego emerytury w kwocie najniższej – 1 588,44 zł.

Informacją uzupełniającą średnią arytmetyczną jest odchylenie ćwiartkowe (Q), które dzieli zbiorowość na określone części pod względem liczby jednostek pozostających między sobą w określonym stosunku oraz określa, o ile średnio różnią się wartości cechy od mediany (M). Jak wynika z analizy kwartyli, 25% świadczeniobiorców (pierwszy kwartyl Q1) pobierało emeryturę w wysokości do 2 125,10 zł, połowa (mediana M) otrzymywała emeryturę w wysokości do 2 892,72 zł, 75% świadczeniobiorców (trzeci kwartyl Q3) otrzymywało emeryturę w wysokości do 4 092,67 zł, natomiast 25% powyżej 4 092,67 zł.

Analiza kwartyli w przypadku populacji mężczyzn wynosiła odpowiednio: 25% mężczyzn (pierwszy kwartyl Q1) pobierało emeryturę w wysokości do 2 800,12 zł, połowa (mediana M) otrzymywała emeryturę w wysokości do 3 729,46 zł, 75% mężczyzn (trzeci kwartyl Q3) otrzymywało emeryturę w wysokości do 5 052,11 zł, natomiast 25% powyżej 5 052,11 zł.

Dla populacji kobiet miary te kształtowały się następująco: 25% kobiet (pierwszy kwartyl Q1) pobierało emeryturę w wysokości do 1 905,50 zł, połowa (mediana M) otrzymywała emeryturę w wysokości do 2 476,81 zł, 75% kobiet (trzeci kwartyl Q3) otrzymywało emeryturę w wysokości do 3 321,73 zł, natomiast 25% powyżej 3 321,73 zł.

- Odchylenie standardowe ($S(x)$) jest klasyczną miarą zmienności rozkładu, pozwala przeanalizować rozproszenie wartości wokół średniej, określa zmienność świadczenia. Odchylenie standardowe wyniosło 1 747,11 zł. Oznacza to, że średnio o tyle złotych poszczególne wysokości pobieranej emerytury odchylają się od średniej arytmetycznej świadczenia. Odchylenie standardowe dla populacji mężczyzn wyniosło 1 931,21 zł, a dla populacji kobiet 1 388,84 zł.
- W przypadku analizowanych wysokości emerytur współczynnik zmienności (V) określający wielkość zróżnicowania badanej cechy w zbiorze wyniósł 34%. Otrzymany współczynnik V mieści się w przedziale 20% – 40%, oznacza zatem przeciętne zróżnicowanie wysokości emerytur w badanej zbiorowości. Otrzymane współczynniki (V) zarówno dla populacji mężczyzn (30%), jak i dla kobiet (29%) mieszczą się także w przedziale 20% – 40%, jak dla zbiorowości ogółem.
- Analizując, czy wysokości emerytur są rozłożone równomiernie w stosunku do średniej arytmetycznej, czy też mają tendencję do skupiania się przy dolnej bądź górnej granicy przedziału zmienności cechy, stwierdzamy zależność pomiędzy średnią arytmetyczną, medianą i dominantą: $\bar{X} > M > D$. Na podstawie wykresu (Rys. 6) oraz powyższej relacji można określić kierunek asymetrii analizowanego rozkładu wysokości emerytur. W tym przypadku jest to asymetria prawostronna, co oznacza, że największa liczba świadczeniobiorców pobierających emerytury skupia się poniżej wartości średniej arytmetycznej wysokości emerytury. Zarówno dla populacji mężczyzn, jak i kobiet została zachowana taka sama zależność pomiędzy średnią arytmetyczną, medianą i dominantą, co oznacza asymetrię prawostronną. Poniżej zostały przedstawione relacje tych trzech miar statystycznych dla badanej zbiorowości emerytów ogółem oraz w podziale na płeć.

Rys. 6. Relacja pomiędzy średnią arytmetyczną, medianą i dominantą wyznaczonych dla badanej zbiorowości świadczeniobiorców pobierających emerytury

$$\bar{X} > M > D$$

